

TOLİŞON SADO

№ 03 (153)

15 avqust 2023-minnə sor

MUSTƏQİLƏ RUJNOMƏ

Rujnomə molyət 50 kopiçə

TI BOŞTƏ MOƏ ZIVONI JİYERO ÇİÇİ KARDƏ?

Atabala BABAYEV

Boku

Çımı dədə qəp əjəni ki, Stalini vaxtədə “vraq naroda” termin ve dəbədəbe, çiki de ki ədovətiş əbi bə NKVD qıləy donos ənişti ki, məvotbən filonkəs “vraq naroda”ye, NKVD əvoy, həminə odəmi əbəy, peşoən çəy yurdi əpəlin. De iqlə donosi çənnə odəmi dəro kardəşone bə katorqa – iqlə Xido zinedə. Jiqonə nişti-me, dəxlış heste-ni, zinedənim...

İmoni iqlə Xido zinedə, qılən ə odəmon. Peşo çiq be? Məvotbən çəvon hiç qınoşon bə ni. İstən vaqon-vaqon odəmi dənoydən bə dilə..., yəne ənnə işpilyon bəbe? İşpilyon bəbe 1 kəs, 2 kəs, lap ve bību bəbe 3 kəs, əvonən ki, ə odəmon bəben ki, bə məxfi sənədon dastışon bərəso, çı hukməti kon qıləse sırri bıznon. Çımon qətə bədbəxton veyni qavar hiç işte nom-familiya niştə zinedənin, çı bıznom vallah...

Rujə manqə, əmmo şeytonon asp tojnədən, donosonən bənəy livə çı “osmono” voydən, çə

Aqşin TARIXİ

HƏXƏ SIXAN MƏSƏCƏĞİN DANQ BEDƏŞ

De hərəmi səpo əştəş, perəsəş;
Hələləti nişe məhnə, dərəsəş;
Dı ro bəştə dust, avlodi hay rəsəş;
Əve şe-şe sıraf bedəş, pan bedəş;
Həxə sixan məsəcəğın danq bedəş.

İştən şatiş, əməlonən bənə tı,
Hərəmə çı hardəkəs ni tanə tı.
Bə çoki dast bığandoşən çanə tı,
Bə xəyə ko dast qınıyəy çanq bedəş,
Həxə sixan məsəcəğın danq bedəş.

Siftənəku pəydo kardə boştə çəm,
Zinedəniş çiqə gəhər, çiqə gəm.
Kefı soze, şəvən-rujən bedəş dəm,
Bəştə omış dınyo botı tanq bedə,
Həxə sixan məsəcəğın danq bedəş

Tamə nəkəş, ni işkılı sivo əy,
Har firsətdə hey kardədəş səcdə bəy.
Hiç bəni ki, qəvi okəş tı bə xəy?
Konco nıboş de ruşnə bə canq bedəş,
Həxə sixan məsəcəğın danq bedəş

BALADDIN VEŞO

ƏMƏNİ XİDOKU XƏBƏ BİSTƏNƏN

Çəy hest kardəy çoknə bə ni peqarde?_ İmoni Xidoku xəbə bİstənən. Poa bə Tolış kenə pəydo bəkardə Sehmoni? Xidoku xəbə bİstənən.

Qirəvə be, duston linqi kandedəş,
Fəğırı kəy açəy səpə gəndədəş.
Rostə koyku hejo kəno mandedəş,
Bə rostə ro gədem noəy, lanqədəş,
Həxə sixan məsəcəğın danq bedəş.

Taxsi ni ki, xəy iştiku rəmedə,
Tini vindəy şul eləşqə, bəmedə.
Bəti hejo bevəcə ko damedə,
Çokə koyku norohət, diltanq bedəş,
Həxə sixan məsəcəğın danq bedəş.

Çoki karde bəti məvot əmonə,
Cifədə pul iştı dardon dəmonə.
Votdəş isət bəxəyə ko zəmonə,
De zəmonə, əve tı, həmranq bedəş,
Həxə sixan məsəcəğın danq bedəş.

SIRE-SIRE (Satira)

Hiç məxlüği xəbə nişe çəmə qardə roonku
Zoəm pidə bekarıdı sə joğə əməl, koonku
Həx votəyon kiştədəmon, ehaştəmon doonku
Bə şəri sə qardədəmon sİre-sİre, nam-nami
Milləti kəy gəndədəmon sİre-sİre, nam-nami

Har kincədə bo insonon qıləy tələ rİştəmon
De nəğilon, şinə qəpon çəvon ağılı şİştəmon
Rostə royku bekarədəmon, şati səpə kiştəmon
Peşo gəbi kandedəmon sİre-sİre, nam-nami
Milləti kəy gəndədəmon sİre-sİre, nam-nami

Qəv həx votdə, çəş həx vində, bə dili həx rəsdəni
Çəmə votə həxə qəpon quşonımon məstənin
Qınomon ni, çiq bİkəmon əməl çəmə dastdə ni
Şeytoni səy randedəmon sİre-sİre, nam-nami
Milləti kəy gəndədəmon sİre-sİre, nam-nami

Pesoxtəmon qıləy hənək, kardədəmon təmşo bəy
Şo bedəmon kəynə millət hastədə çı yəndi səy
Məqsəd əve ki, nımando məydonımon əsla təy
Əmə kəno mandedəmon sİre-sİre, nam-nami
Milləti kəy gəndədəmon sİre-sİre, nam-nami

Aqşin veyən, kəllə məjən bı hənəkən, tam bıjən
İm tənğıdon bə kam bıke, vəse, tənə kam bıjən
Zu vİşqədə xəlği şələ peqət, bəştə am bıjən
Vİşqədəni, bımand kəno, sİre-sİre, nam-nami
Coni cəkən iştı cono sİre-sİre, nam-nami

Boçi erizedə, bə kam bedəbu?,
Bə niğıl dumotkə, zİne pidəbu...
Əməş qətə bə kul, çune şedəbu
Zəmoni, Xidoku xəbə bİstənən.

Vətəni tənuku vey bə kulə şe,
Boştəni nıhəşəy boki bəhəşə?,
Boştə millətiro sard bəy noxəşə,_
Dəmoni Xidoku xəbə bİstənən...

Çəmə roysə hiç qın nİbe gədo, ha,
Səy rost bıke ni bə çəmə sədo, ha,
Bə həxə ro bışıy kənə bədo ha,
Əmoni, Xidoku xəbə bİstənən.

Ha Tolış, hay dənə bə dınyo dimi,
Kenəmon bevəci kardə bə komi?,
Hestimon deştə səbarzə nomi,
Əməni Xidoku xəbə bİstənən!

TAPPA-TURUP

Rujə manqə, (ım niştəy rujə manqədə bə redaksiya təqdim bə, sadənin rujnomə dərc 5 manqəbe dəmandəbe) votedən Xido rujə manqədə şeytoni bastədə, huruk kardədə, bə ələm vadoydəni ki, əv insonon həxə royku dənıqıno. Xido bə tolışon rəhməkə, diyə kardədəm şeyton hurukədə bıbuən, zəmini şeytonon asp tojnədən. Ha ruj de sa qılə vonə vaqon-vaqon odəmon eqətedən bə dilə. Məvotbən əvon həmmə işpilyonin, iştənən çəmə hamsiyə devləti işpilyon. Pidəme bovəkəm, oxo çəmə çekiston ə işpilyonon qətedən, dənoydən bə zİndon, əmmo bovə karde zİnedənim, çumçiko bə vaxtiən “Tərtəri ko”ədə çənnə odəmi de erməni işpilyoni nomi dənoşone bə dilə, çənnə odəmi de zİlmi, de zİlləti kİştİşone... Çand xonəxo noxəşi pəydo kardİşe, çand qılə xıyzoni bədbəxt kardİşone –

donoson tappa-turupi hələ ki, veyən çok məsedənimon, əmmo lap çok bəməsemon, bə 3-4 sor həmməkəs ə donoson tappa-turuppi bəməse, çoknəy ki, Fətulla Gulən 90-minnə soronədə Azərbaycanədə işte məktəbon okardİşe, bə vaxti aşışətibe, hiç ki, fikən nıkardİşe ki, çı məktəbon məzunon maştə çəmə səysə bənİştən, əməni vaqon-vaqon dəbənən bə dilə. Yəne 90-minnə soron tappa-turuppi İmruj lap bərkədə məsedəmon, İmrujnəni donosonən jəqo bəben, çəvon tappa-turup hələ nəvədəye...

...Dədə qəp əjəni ki, odəmon bə i yəndi dim oəqətin, devron dəqiş bə, 90 sor dəvardə, əmmo metod həminə metode...

Rujə manqi iyən co manqon divo – Xıdolima, tı iştən bı bədbəxtə tolışi xıvand beşi, xıvand benışoş ım millət məhv bəbe, bəşe..

Şirəli Əlyar

SƏNƏ İLAHIYYATÇI
DEYƏNİN

(Felyeton)

Bir dindar kişi oğlunu evləndirməzdən qabaq ilahiyyatçı Elşad Mirinin yanına məsləhətə gəlir.

Kişi: - Elşad Miri, salamunəleykum,

Elşad: - Salam.

Kişi: - Elşad Miri, sizin yanınıza gəlməyimin səbəbi sizə bir neçə sual verməkdir. Mən namaz qılan, oruc tutan bir müsəlmanam.

Elşad: - Namaz qılmaq, oruc tutmaq İslamda vacib deyil.

Kişi: - Necə, vacib deyil? Mən bilməmişdim. Nə isə, mən oğlumu nişanlandırmaq istəyirəm, amma indi məhərrəm ayı olduğu üçün..

Elşad: - Kişi, İslamda məhərrəm ayı yoxdur

Kişi: - Doğrudan? Axı bütün dünya müsəlmanları deyir bu ay məhərrəm ayıdır. Nə isə. Oğlum da müsəlmandır, mən onu 4 yaşında sünnət elətdirmişəm.

Elşad: - Kişi, İslamda sünnət yoxdur.

Kişi: - Sünnət də yoxdur? Bilməmişdim, yəni indi sən sünnət olunmısan? Nə isə, sualım budur, mən bu ayda oğlumla gələcək gəlinimin kəbinin kəsdirə bilərəmmi?

Elşad: - Kişi, İslamda kəbin kəsmək yoxdur.

Kişi: - Necə yəni kəbin kəsmək yoxdur? İnanmıram, and iç Qurana ki, İslamda kəbin kəsmək yoxdur.

Elşad: - Kişi, İslamda Qurana and içmək də yoxdur, Quran da adi kitabdır.

Kişi: - Yox, day bu olmadı da, o yoxdu, bu yoxdu. Mən qorxuram deyim "Tanrı bizə kömək olsun".

Elşad: - Kişi, İslamda "Tanrı" yoxdur.

Kişi: - Bağışlayın, sizə daha deyiləcək sözlüm qurtardı. Görürəm siz ancaq "yoxdur" sözünü bilirsiniz. Bircə bunu deyəcəyəm, sizə ilahiyyatçı deyənə ata-babasına lənət.

***

XƏLXİ ŞAIR

(Hekoyə)

Virəş eqiniyə, bəpə im əhvolati bınviştom. Bı nezonədə şair Xanəli Tolışiku parsəym:

- Boli, şimə çı Azərbaycani Ənviştən İəti (AYB) uzvişon. Əmmo imi hiç virədə votedənion və xəlxən çimiku bexəbəyə. Az şimə rukə bo bıbumən çimi həxədə di xəbə qətəmə. Zinə pidəmə şimə kəynəku və çiko bə AƏİ uzviəti dəşəşon?

Xanəli Tolış jığo nəğılış karde:

- 90-minə soronbe, çımı bə tırki, bə tolışi niviştə şeiron rujnomondə, jurnalondə çap bedəbe. Vəyonədə çımı niviştə şeiron, mahneon, bəhri-təhvilon handedəbin. Məçitondə bəçımı niviştə mərsiyon muraciət kardədəbin. Masalli rəyonədə ədəbi mərəkə hestbe, minı rə-rə əyo dəvət əkəyn. Bə mərəkədə qıləy şair hestbe, çəy nomi vote pidəmni, qavar əv bə Xıdo rəhmət şə. Həminə şair veyən istədodinə şair nibe. İştə niviştəyon bimi, bəy ədəy duz karde. Əmmo az məsəmbə əv çı AƏİ uzve. Əv ha kəynə Masallu ədəbi mərəkədə minı əvindi, çı ənviştən tono çimiku əparsı:

- Xanəli miəllim, çımə çı AƏİ uzvon?

Azən cəvob ədeym:

- Ne, az AƏİ uzv nim, çiçbəki?

Əvoti:

- Hiç, zinə pidəmbə, az çı AƏİ uzvim.

Sıvtə-sıvtə az bı şairi votəyon veyən moylət nədəym. Peşo vindime im odəm ha səfə az mərəkədə şeir handeədə im parsi bəmi doydə. Ruji rom bə Boku eqini. Azən bə kom virə bışum deştə işte niviştə kitobondə peqətdəm ki, qavar 3-4 qılə həvate bıznom. Bokuədə çı AƏİ bina tomo dəvardeədə həminə şair bəçımı yod dəşə. Kiviləti nıkardime, dəşəm bə AƏİ bina. Rost bim bə 3-minə mərtəbə, dəşəm bə AYB katibi çəşmə. Əyo 2-3 qılə şair niştəbe. Dəvon qəp jəyədə əvon minı zinəşone. Az bəvon votime:

- Çımı 5-6 qılə kitobım heste, həm bə tırki, həmən bə tolışi. Pidəmə minian bə AƏİ uzv bıkəşon. Əmmo az rəyonədə jiydəm, şə-ome karde nibəznem. Çiç lozime im ruj həl bıkəmon.

Bəmi votışone:

- Muəllim, hiç işkilış ni, şimə qıləy ərizə, işte tərəcəmey-i-holi bınviştən, 2 qılə şikil bıdənən, əmandənion əmə duz bəkəmon.

Az bəvon 100 mənət pul dome, votime:

- İmi doydəm bəşmə, bışənən qıləy çokə çoştə bəhənən. Şimənən şairişon, şaironku pul bedəni. Zinedəm şimənən bəni mi "məştə şinə çay, şanqo şinə çay" hardəkəşışon.

Əvon xəyli sırəyn, şo bin, bəmi votışone:

- Muəllim, bə 2 saat bıqard, boy, işti uzviəti vəsiğə hozı bəbe.

Bəli, hejo həminə ruji əvon bəmi AƏİ uzviəti vəsiğə doşone. Az ə AƏİ üzviəti vəsiğə səy həxədə bə hiçki heççi nivotime. Hiç imi bəştə

vey şənən zındənibim.

Manqi bəpeşt Masallu ədəbi mərəkədə az işte toje şeiron handedəbin. İjənən həminə şair əştə səpo, bəmi həminə parsi doşe:

- Xanəli muəllim, şimə AƏİ uzvişon?

Az işte dastım gənde bəştə pencəki cif, çəyo bekdime AƏİ uzviəti vəsiğə, nuşo dome və votime:

- Bəli, az AƏİ uzvim. Boy bı vəsiğə çok-çoki diyə bıkə. Əmmo im çımı şair be-nibe subut kardəni. Şair de vəsiğə səy şair bedəni, şair deştə niviştə çokə şeiron şair bedə. Xəlxi dili sıxanon niviştə şair bedə xəlxi şair.

Çımı çı qəpi bəpeş ə şair həni hiç vaxt bəmi ə parsi nidoşe.

***

DƏŞUM-BEŞUM?

Ruji bə Rafiq Cəlilovi de zərfəti votime:

- Pidəmə bə AYB dəşum, beşum.

Rafiq votışe:

- Nə dəşi, nə beşi.

Xəbə səmə:

- Boçi?

Votışe:

- Az 20 sorusə veye de jurnalistika gəlim, 12 sore rujnomə səredaktorim, əmmo bə AJB (jurnaliston ibemon) nə dəşəm, nə beşəm. Çiç qin kardəmə? Yaanki, 5-6 xonəxo xaric, AJB uzvonədə ki misə çok niviştədə? AYB bibu, AJB bibu, bə ənviştən niviştə omutedəni, bəvon kinijke həvatedə, səbe-şe!

***

QAMO

Bə Tolışi məholi qamo çı Aran zonəku qıləy merd deştə jeni bə istirahət omedə. Qamoədə odəm ve bedə. İminə ruji qıləy qədə kə bə kire peqətedən. Məştə rəbədəli merd bə tolışon bərkə sədo əştədə, vindedə ki, odəmon bə qamo dəşero bə nubə mandən. Rə bəştə jeni votedə:

- Kinə, rə bəşt, tolışon bə qamo dəşero bə nubə mandən, əmənen bışənən.

Jen votedə:

- Kəxəlizi zoə, həşi hələ toje pemedə, çı tolışon sə xərob bə? Çı qamo ov hələ sərin bəbe, bide ovi tat bıkən, bıqıləvni, peşo bəşemon dəbəşemon bə ov.

Merd votedə: - Kinə, çı tolışon sə xərob niye, işti sə xərobe. Çı qamo ov hejo qam bedə, ov çı zəmino qılə-qılə beşədə. Ə ovi həzo sorone Xıdo qam kardədə, doydə bəştə bəndon.

Jen: - Tı çiç votedəş zə? Xıdo ə ovi lap həvoy qıləvnedə?

Merd: - Ha, Xıdo ə ovi boştə bəndon həvoy vığandə, əmmo çəy bəndon ə ovi bə i yəndi de puli doydən. Xıdo bı ko tov vardə, hiç ki tov əvəni.

Rafiq Cəlilov

CƏHDKƏMON ODƏM BIBƏMON

AŞMARD

Statistika komitə qıləy mecuze nuşo doəşe – tolişon 10 sorədə 24 faizisə ve KAM bən. Jiqonəen Statistika komitə çəmə aşmardi duz votedenibe – həmməkəs zinedə ki, Azərbaycanədə 1 milyonə ve toliş jiyədə, 2009-ədə Statistika komitə əməni 112 həzo nuşo doəşbe, 2019-ədə çəmə aşmard eqinyə bə 87578 xonəxo. Yəne tolişon təqribən 25 həzo xonəxo kam bən. İset iyo qıləy pars bə məydon beşədə - boçi Statistika komitə tolişon aşmardi minimum 10 kərə kam nuşo doydə? Siftə əy bivotom ki, sıvoy tolişon ləzqionən aşmard 100 həzosə saru vardə bə. əmmo ermənion aşmard 100 həzosə ve nuşo doə bə. Az jiqo fəmedəm ki, çı tolişon iyən ləzqionən aşmardi 100 həzosə saru nuşo doyd, ermənion aşmardi 100 həzosə sape nuşo doyd iqlə cəvobış heste – maşki bə ermənion iştəni idarə karde status doə beədə bevoten ki, çəvon aşmard 100 həzosə veye, bəvon iştəni idarə karde status eqinedə, bə tolişon iyən ləzqionən eqinedəni, çumçiko çəvon aşmard 100 həzosə kame. Ənnədə sadə...

RUJNOMƏ... 5 MANQ NOMƏY

Çəmə rujnomə dəmandəbe, sıxani rosti rujnomə benişə qıləy səbəb maliyyə bibuən, əv əsos səbəb nibe. Duston zinedən ki, maliyyə nibeədə az işte nezə dustonku pul peqəte, rujnomə vadoy zinedəm, peşoən çəvon puli bəvon oqırdınədəm. Yəne pul pəydo karde əznim, yəne əsos səbəb pul ni,

co çiyə...

Siftə qıləy şoyə xəbə bıdəm, ko jiqo oməy ki, az çı "Tolişon Sədo" 152 numrə hayədə 1 nuxsə viğandime bə Almaniya kitobxonə, yəne Avropada jiyə tolişon çəmə rujnomə Halle şəhəri Martin Luter Universiteti kitobxonədə hande bəznen. İm şoyə xəbə, əmmo şoy nıvardə xəbonən hestin, hiss kardədəm ki, tolişon arada bə rujnomə əleyh yolə ko şədə, kali xonəxon camaati çı rujnoməku esındinə pıdeşone, qismən bəy noilən bedən. Çəvon əsos arqument çıçə? "Rafiq çı hukuməti odəmə" – ime çəvon arqument, ve təəsuf ki, çəmə kali tolişonən bəvon bove kardədən, miku, rujnoməku rədd jəy pıdeşone, bə hisob 5-6 səfə piyəmə umumən çı tolişi livemoniku diyəro bıbum, diyəro bə cəhdən kardəmə, əmmo vındədəş qıləy əlomotdora ruj bedə - Rafiq eqinedə bə yod...

Duston, mandəm ovi-otəşi aradə, jiqo bışo az həqiqətən çı tolişi livemoniku diyəro bəmandəm, duze, gıyyət bimi ro doydəni, əmmo bıqonəti mini bə riyəsə fik karde məcbur kardədə.

USTOD NƏVUZƏLİ MƏMMƏDOV

Paşo çı Ustad Nəvuzəli Məmmədovi şəhadəti 14-minnə sorəqardışe, 14 sorə Toliş işte yolə alime zoə qin kardəşe, jəqo alimon ijənən bə miyon bebəşənbu – imi iqlə Xıdo zinedə, əmmo vındədəmon ki, çəmə alimon işte luzi, işte pırpozi hoyədən, millət, zıvon hiç beçəvon eynən ni...

...Az bə tolişi livemon omə rujiku çı Ustad Nəvuzəli Məmmədovi gəvi tıbə elan kardime, sorədə di kərə - çəy

təvəlludə rujədə iyən əçəy şəhid bə rujədə duston, oşnon qırdə əkəym, əşim çı Ustodi gəvi ziyarət əkəym. Təbii ki, im bə kali dairon xoş nibe, bə hisob de tolişon dasti eqinin çımı səpe, sa qılə vonə vardışone, hətto gəvisə nişəkəson bəmə ləğ əkəyn ki, "yolə ko kardədəşon? Şədəşon gəvi tonə qıləy şikil kəşədəşon, omedəşonəni", az hiç vaxt bə jələvonon nivotme ki, şimənən sorədə i kərə işte cifo tikəy pul xərckən, bışən gəvi ziyarətəkən, əmmo bəpe votəmbəy, əvon tikəyən bə niğil şən, ko bə vıre rəsəy ki, 7-8 sor çımı bə nav çı Ustodi xıyzon Məryəm xanım Məmmədova qıləy məclisədə çımı həxədə "Rafiq çı hukuməti odəmə" votədə, ə sədo həminə məclisədə bə odəmon bomı viğandədən, 5-6 ruj bəştə omə nıznəmə, piyəmə həni i kərəən çı Ustodi gəvisə nişum, piyəmə elankəm ki, bəmi "hukuməti odəmə" votəkəson çımı bəçeton bışun Ustodi gəvisə, az əşnim. Əmmo deştə sə varde nıznəmə, ha sor tam-tanijəy şəm gəvisə, paşoən bəşəm, çumçiko ə gəv çı tolişon səcdəqoye, tıbəyə, vey nişə çokə ko ni...

Dessə imrujnə ruji i kərəən bıbu bə Məryəm xanım Məmmədova votəm niki ə çı qəpe jə? Çimiku jəqəən əvotnim, çumçiko çə qəpi QƏVİ adresi az çok zinedəm, ə qəp çı Məryəm xanımı qəp ni...

Vındədəş ki, kali tolişon yolə vəzifə qətəşone, kali tolişon çokə pul bə dast vardəşone, bə puli, bə vəzifə hisob bəvon "hurmət" kardəkəsonən şe-şe ve bedən, əmmo əvon "yol" bə-bə bəştə milləti dışmen bedən, çumçiko əvon ODƏM bə zinedənən, ODƏM... Cəhdkəmon ODƏM bıbəmon!

SONA
NOVRUZOVA

DİLİ SIXANON

Har xorəki işte təm
Çı har koyən işte çəm
İşte ağıl qin məkə
Bəştə kon diğğət bıbə

Bə har kəsi quş mədə
Addimi tı duz şodə
Ağıl hestebu sədə
Nunən bəbe bə kədə

Çimi-çəyku çəş məkə
Bo çokə rujon bıbə
Ko işte vaxtdə səkə
Boştə maştə ro okə

De conı zərfət məkə
Bəştə conı çok diyəkə
Joqo tı umr bıbə
Dildə nımando ləkə

Vey de pentoni məşi
Bə dınyo okə çəşi
Vey bımandoş bə həşi
Məlum: bəqəteş təşi

Peqət dəftər-kitobi
Bıqət işte hesobi
Har kəs şəbəy de dəbi
Dumo mandəkəs nəbi

Har çı boştə bıkoş dard
Qırdə bəbeş, bəbe sard
Xıdo dastə çı vey hard
Çı vey xıdoku takard

Bıstən bə dast iştəni
Kam-ve tı vındə həni
Çı dınyo ki, bəfoş ni
Peməqət əçəy qoni.

Yolon hurməti oqət
Bə heç dili məqın gət
Xıdoku dast peməqət
Xıdo poçəku bıqət

DİNYO KOON

Hakanə fikir mını bardə
Çoknə bəbe dınyo koon!?
Çımı balə, yolə darde
Təyli mandə kəon, soon!
Lap dili səm kəbob bedə
Dınyo koon beçəm şədə
Çuri-çuri xəbon doydən
Bə sardqine nomon noydən...
Hovə-boə, əğıl-moə
Həmə yəndiku bərəd qınyən
Çi fərgişe: kinə, ya zoə
Coyli mande pı-mo iyən.
Xıdo iştən rəhm bıbə
Boştə bəndon roon okə
Çəmə dastə çıç omedə
Xıdo zine ijən çoke
Bəştə xıdo şukr bıkənən
Bevəcə ronku dast peqətən
Xıdo penton har çı vındə
İşte bəndə əv çok zındə
Har kəs de duzə ro bışo
Yəndi çok-çok bəsə dəşo
Dınyo koon lap çok bəşe
Kə bəbe pur, dil bəbe şo.

GÜNƏŞƏM MƏN

Günəş bərk parıldadı
Baxın, bu mənəm, dedi
Günəşdir mənim adım
Sönmək bilmərəm, dedi
Odumu, atəşimi
Hər tərəfə yayaram
Duymazsınız səsimi
Yana-yana mən varam.
Bilirəm ki, olmasam
Bir gül də mənə açmaz
Bilirəm ki, günəşsiz
Quş uçmaz, ceyran qaçmaz
Gücüm o qədər ki, çox
Dəryaları qurudar
Mənə bərabəri yox
Gücüm hər şeye çatar
Gücsüzəm tək özümə
Daima alovluynam
Odum baxmır sözüme
Yanmaqdan gileyliyəm.
Əriyib qurtarmıram
Tüstümü görən də yox
Yaşımı da saymıram
Sayını bilən də yox

İstərsənsə sən əgər
Özün günəş sanasan
Bunun üçün sən gərək
Öz içində yanasan.

BOY, ƏVƏSOR!

Takardəşe kavu do
Çimən kavu, kavu so
Har tərəfdə işti ko
Boy, əvəsor, tı rə boy!

Zoon elçi viğandən
Kinon bə pəvənd mandən
Əğlonən kılə gəndən
Boy, əvəsor, tı rə boy!

Rujonən dıroz bedən
So-bə çı gəşənq çidən
Hamsiyon yəndi kəy şədən
Boy, əvəsor, tı rə boy!

Gəşənq çidə çəmə di
Ətriş məst kardə tını
Hiç fəsil bənəy tı ni
Boy, əvəsor, tı rə boy!

Ha sor tojə takardəş
De ro bəmə pard noydəş
Jıqo tərbiyə doydəş
Boy, əvəsor, tı rə boy!

Camal LƏLƏZƏ

(REDAKTƏ BƏ Nİ)

Bı məğolə nıvıştə bino kardədə be çımı yod yolə draməturq C.Cabbarlı "Oqtay Eloğlu" faciə ğəhrəmonədə qılə Firəngizi qılə sıxan bə çımı yod eqenie. Urusə aktyor Tamara Amalyə roli hənək kardəki çe ğəsdo imtina kardədə Firəngiz votedə: "Qın bibuən....çı inə (səhnə nəzədə qətedə) doğmə əvlod azim, az in roli babam"...

Səvət hukuməti 70 sornə hakimiyəti devrədə və peşonə çand sor tolişi maholi ədəbiyoti tırki zivonədə bınıvışton təmsil karde. İstəton tolişə maholədə tırki nıvıştə bərk şə şairon heste ki, evon bə tolişi nıvıştə, sıxan karde bəştə man zındən. Əvon hiç vaxt tolişi xəlxi orzu, idealin bəni tolişi ifodə karde əzinin, çunki tolişi xəlxi zivoni cəhəto diəron. Bəmə tolişi zivoni çe niğilo zinə, bəştə xəlxi harterəfin anqıl biə bınıvışton lozime ki, xəlxi bitov ifodə karde bızni, bəçe mevcidati, bəçe zivoni tərəqqi, ovc be komək bıkəy, bı roədə Xıdo doə istedadı sərf bıkəy. Oxonə ğərinədə isə tolişi bınıvışton bə meydon beşe, tolişə xəlxi ədəbiyotışon tojədən ofəyışon karde. Jeqo bızın bəni Səbirə Xurşidova şairon xəyələn bə co zivondə nıvıştə bınıvışton votışe: "Vəse hənı bıməndən, tolişi xəlxi bo təmsil karde əmə iştən doğmə əvlodin hestin"

Çımı bı jeqo fik karde həxim heste. Səbirə şairon, əçe poeziyə tolişi zivoni, dınyozine jeqo de obrazinə, şinə-şəkə zivoni bəştə xəlxi edaşdedə, əmə çəy poeziyəku binəhoyətə zevq, ləzzət sedəmon, iştə poeziyə məhrəmətiku, nezətiku, reçinətiku behəddə dərəcədə rozi mandəmon, deştə tolişəti fəxr kardəmon. "İsət ....nıvıştə xanımon dilədə ən yolə şairəy Səbirə xanıme, əmmo bo çap bey məhəl noydəni". (Rza Musayev, "Tolişon sədo", N:9 (110) 2018).

Kie Səbirə Xurşidova və əçe bə tolişi poeziyə vardə reçinətion çičiku iborəte?

Bı sualı cəvob doero sifdə dı kəlmə çe Səbirə tərcumeyi-haliku qəp bijnəmon...

Xurşidova Səbirə Quləğə kine moəmo biə 1971-nə sorədə Lankoni Cil diyədə. Mionə məktəbiş bəse jə 1988-nə sorədə.

Təhsiliş ali, səş kardə Slavyan Universiteti (navkonə M.F.Axundovi nomədə APƏİ) 1996-nə sorədə.

İxtisasış: urusə zivoni muəllim. Peşo Azərbaycani zivoni-ədəbiyoti muəllimi ixtisasi dərəmuş kardə.

SƏBİRƏ XURŞIDOVA - TOLIŞI POEZIYA DOĞMƏ ƏVLOD

Şaironış Tolişi maholi, unən tolişə zivino beşe qəzetonədə, jurnəlonədə, almanaxonədə çe çapo beşe. Maddiyəti çətinəton, bə milliyə ədəbiyoton hukuməti dəstəkon kam be ucubətədə tobə isə kitobış çap bəni.

Şairə xanımi həm tolişi, həm tırki, həmən bə urusə zivonədə şaironış heste, sovo imon şairə bə mənşurə şairə janrişən moraciət kardə...

Əməni Səbirə şaironədə heyron kardə, cəzb kardə cəhəton kome? Mətləb, diəkə, bımədəy. Təbii, har çokə şairi mıxtəlifə izohış, təhliliş heste. Bəmi jeqo omedə Səbirə xanımi şairon deştə mohiyəti fəlsəfiyə, xəlqi zehniyəti iştəku barzə fayədə ifodə kardə. In ifodə həm mıxtəgim mənəodə, həmən de şairon mahiyəti bə zuhur beşədə. Məsələn, şairə məşhur "In dınyo", unən "Dınyo", "Fələk", unən bə Ğibonə idi həsr biə "Rujədə" rədifinə ğəzəlonədə şaironədə dınyo həxədə fikon, rayon oşko formədə ifadə bedə:

"In dınyo" yonzəminə hicədə nıvışfə bə şair S.Vorğunu həmonə nomədə şairi bə yod dənədə, və imən kama hinə ni.

Qah əməni hitvondə bə han dodə,
Qah suk bedə, sukəhano handədə,
Çı bızınəmon çəxiş konco mandədə,
Sır ədəni, vey niğilə in dınyo.

Fikon ruşin, oşko, aforizmvariye...

Şairə "Dınyo" rədifinə həştminə hicəynə şairədə isə bə mevzi tojə nəzəş eğandə, de milliyə ifodə vasiton dınyo "portretiş" kəşəşə:

Zındəni, konco pesidə,
Bo ki kol, bo ki rəsədə,
Tirinqə, kırdi, ğəsədə..
Har curə vəzndə dınyo
Bo kiyo əğıl, nodone,
Kulisə şələş vey qone,
Bo dardon, ğəmon dıcone,
Bə ozand-ozande dınyo.

Şairədə oko doə biə bəni tirinqə, kırdi milliyə sıxanon, metaforon (kol, rəsə, dıcon u. c.) ən əsosi çəmə vındə dınyo nıvındə tərəfon rəsm karde, edaşdə şairi, şairi ovandəti təmin karde.

Səbirə xanımi poeziyə əsos cəvhər çe dınyo, çe insoni, çe bibəfo insononku, xususən çe bebəfo yoku omə dard-ğəme, mısibətə, coətiyə. Bı məğomədə şairə mıyən dərəcə de Fuzuli ğəmi şerikin bedə, əçe konkret insononku, vaqəonku sə ğəm bə həmə insonon aid bedə, çoknəy bəvotə in bəşəri qılə mənə kəsb kardə... Məsələn, şairə "Şinə mo" şairi peqətemon. Bın şairədə həm bə rəhmət şə moə, nənə binəhoyətə məhəbbət ifodə bedə, həmən taleyiş, bəxtiş nıvardə şairə ğəmi-ğussə çe bəhandon çəşi vədə, nezədə mandə. Bəhand moə simoədə iştə əzizə moon vındə, bəxti nıvardə kine vıradə iştə dardinə, dılarışə hovə vındə. (İmən bivotəmon in mevzi çəmə şairə-

də ve oko doə bə, Ə.Nasiri, B.Ruşini, X.Tolişi, Ş.Həmidi, M.Likməkani.... unən co şairon bı mevziədə çokə şaironış nıvıştə). Səbirə xanımi nıvıştə şairədə orijinal beşe zinə, dilon bə təlatum vardeş zinə: Penc bəndinə şairiku dı bənd misal vardəm:

İştə şeku be ğıymət bim, bə ğorb bim,
Dəstbəkeşə qibəkül bəm, səğır bəm,
Si sor, çıl sor az botono əğıl bəm,
Oqard, tını az yol bıkəm, şinə mo,
Çoko tını çı yod bekəm, şinə mo?!

Peş tı hənı bızın hiç şo nıbim az,
Bə hiç kəsi bob nıbim az, to nıbim,
Qılə lolom niyə, hiç mo nıbim az,
Oqard tını az yol bıkəm, şinə mo!
Çoko tını çe yod bekəm, şinə mo?!

Muəllifi məhorət bəvədəy ki, şəxsi dardış bə umumi dardış peqordeniə zinəşə. Bəli, de moə, nənə davardə rujon çe umri ən əzizə rujone və nastalqiyə bəməku bə dodon, bə hovon har değığə ehtiram bamal vardə. Şairi co məziyətonən heste, məsələn, şairi "Oqard, qılə əğıl bibu, vəsime" tipədə misron əvlodi dil lorzonə etirafonədə qıleye.

Səbirə jeqo bızın bə dınyo bo dard kəşə omə, veyni şaironədə dardiku qəp jedə. Çı nəzəku de "Boylim, məjən bəmi tənə" misroku bino bə şair bəçe ofəyevoni xarakterike. In şairi handədə çe Fizuli "Aləm oldu şadu mənədən, mən əsiri ğəm hənuz, Aləm etdi tərki-ğəm, mənə ğəmi-aləm hənuz" beyti bə yod eqenedə. Ne, mı votdənim Səbirə çəmə devri Fizuliyə, votedəm bəni Fizuli Səbirəən har şairədə fərdi, bəşəri, zəmonə dardon de məhorəti ifodə kardədə..İştənən de komilə zivonə səviyyə, de lakonikə şairə formon. İştənən əksərə holədə de hica nıvıştə şairon.

Dard omə rəsə bə xırtə,
Çanə xıvət-xış bəkəşən?
In dınyoku dasım şırtə,
Ə dınyo mını bə çəşə.

Səbirə xanımi həmə şairi həxədə qəp je doroz bəkəşə, əmmo şairə bəni "Bılbıl"ı şairiku qəp niyə beinsofətiyə. Bı şairədə nokom qılə eşği doston heste, Taleku, zəmonəku, çe odəmon pəxılətiku ilğarış, peymonış tarumar biə qılə yo bılbıl bəştə kənə qulzor omə, əncəx qulzor xərobə bə, vilon pələşk, hışk.

Şiş tı, boğım səğır mande,
Ğerib mande, fəğır mande,
Mıku iştı nəğıl mande,
Oməş tiki şo bəm, bılbıl,
Məbəm hənı, məbəm bılbıl.

Eh, ha bılbıl, çan sore az,
Boştə dardon qətəme yas,
Çımı dili bısən bə das,
Dardiku az pi bəm, bılbıl,
Məbəm, bılbıl, məbəm, bılbıl.

Dınyo xəbis, dınyo pəxıl,
Dınyo dəğıl, dınyo niğıl,
Çok sə nıbə çımı nəğıl,
Az çan qıləy ebəm, bılbıl?
Şukur bəti, məbəm, bılbıl,
Məbəm, bılbıl, məbəm, bılbıl!

Şair və təsirine...çimi səpe boənən muəllifi in şairi de sutə dili, de zərifə sədo hande, bəvədə bo insoni tale bəhand iştənən sutədə, vəşədə. Səbirə xanımi nımə roədə mandə eşğ, bəştə orzuon nımə eşğ jeqo bızın çəmə xəlqi tale jidə. Çoknəy çəmə xəlq hələ bəştə miğəddəsə nocon rəsəni, bı roədə hələ ağu, dard hardədə, Səbirə xanımi lirikə ğəhrəmonən (və əçe iştənən!) jimon votə təmşo bəni mısibəti dəvordonedə:

Romon karde, bə nımə ro haste mı,
Zili səpe sutne mı tı, haste mı,
Bə dardonı ilmə-ilmə rıştə mı,
Umri çokə vaxtdə mını dəğandə,
Dınyo çımı çəşədə tı eğandə.
("Romon karde")

Əncəx bə fələki, bə dışmenon həzo qulquli in de jimoni eşği pur dil jidə, beumu bə bəştə rəvo zındəni:

Şukur kardəm az bə Xıdo yoləti,
Mandəm iyən poysə, nımə bəti muti,
Səbarzim az, kəşdənim xəcoləti,
İştə Xıdo tonə sofim, pokim az,
Nımərdim az, bə tı jidəm, sofim az...
("Romon karde").

İyo qılə haşiyə beşim pidə. Bəni Səbirə xanımi istedadon bə meydon beşe bə çand qılə şərti anqılə; tolişi xəlqi umumi iştəni fam prosesı ətrofədə - Tolişi maholədə milliyə ədəbiyoti bə dərhol omə, bəni Yadulla Sayadi ustodi ğəyğū jinton pərvəriş karde, bəni Hilal Məmmədovi alimi, vətəndo şəxsiyyəti hami nəzədə bə, əlbəttə, şairə iştən xusisi istedadı xıvand bə, bə dınyo unən bə Azərbaycani, Tolişi ədəbiyoti oşno bə çı şərtənədəy. Milliyə istedad umum xəlq fərənqi qılə zərrə bibuən, iştənədə mənsub biə xəlqi zivoni, fikirə dınyo təmsil karde xusisiyyəti ehtivo kardədə...

....Səbirə Xurşidova xanımi ofəyemon çımı votəyonşə ğat-ğat zənqinə. Şairə bə Rza Musayevi şairi həsr kardə "Çoko dəvunəmon əmə Nəvuzi" şairi nəzirən bibo bə orijinalə təsiri molike. "Kıti unən morə" təmsili iqlə bo əğılon nin, çı təmsili siyasi mənəşən heste... Şairə həmçinin bə bəniyışt Yusif Rəhimi həsrış karde "Yusif" şairi, bə Ğibonə idə ruji həsr bə "Rujədə" ğəzəli, "Mını" unən co ğəzəlon, hakəza şairə xanımi bə tırki nıvıştə "Vağzali" şairi, "Kimi" ğəzəli, bəştə ustodi, bə Y.Sayadi şairi nıvıştə bə nəzirə "Olacam" ğəzəli unən co şairon praktiki surətədə, əyani nuşu dodə Səbirə xanımi istedad harterəfinə, iştə komilə devri jidə....

Əmənen Xıdavəndi-ələmiku orzu kardəmon çe jimoni mırəkkəbə, çətinə roonədə Səbirə xanımi Xurşidova firsət peydo bıkəy əməni, əçe tolişi zivoni mecizə hisob biə deştə şairon çim-bəçətonən feyziyab bıkəy. İştə kitobi bəştə həzo-həzo bəhandon ərməğon bıkəy.

ALLAHVERDİ BAYRAMI

BİZƏ ŞİT

(hekayə, redaktə bə ni)

Mirxos de Xodaşi soron dustonbin. Mavoji miyone məktəbdə həmrö bəbin. İstə Xodaş Boku şəhrədə jiyədəbe, hakanə bə diy omeədə bə Mirxosi zənq kardedəbe, yəndi kəy şedəbin, çayxononədə, istirohət mərkəzonədə niştedəbin, rujon, sahaton xoş dəvonedəbin.

Hakanə bə Xodaşi ov-otəşi hamsiyə Mirəkberən omujən bedəbe, omedəbin bə diy Mirxosi kəy, çay peşomedəbin, xorək hardədəbin, bə seyronqohon beşedəbin, i qılə sıxan, bə conı vo jəydəbin.

Mirxosi qıləy xosə xosiyət hestebe, kulişedəbe ki, har çekonə bibusə, bə dusti koməq bıqəy, dusti har orzu əlhol bə vırə bırosni, bəy dastəq bıbuy.

İ ruj təbiətən ləçər, yeni təməbikə Mirəkber roədə de gələ dəvardə pəson dilədə biz vindeədə bə Mirxosi votedə:

- Miri, şiməku bizə şit həvatedən?

Bo Xodaşi dusti xıdmət kardey amadə mandə Mirxos de şoy-şoy votedə:

- Ha boçi həvatedənin ki? Çəmə diyədə biz kamkam oqətedən, əmma Değədə bızoqət veye, xəbə bəvğandem, çand litr pidəbu, bədom varde.

- Qıləy se litrə balon bibu, vəs bəkardə.

- Əğə, çəmi çəşonsə. Az xəbə bəvğandem, bizə şit ki vardışone, az bə Şimə zənq bəkardem, boməyon bəbardəyon.

- Əvən çəmi çəşonsə, - İn Əğə de də Əğə şərt biredə:

- Bizə şiti bə çand varde-dən?

- Se litr bə 15 mənöt.

- Ha, lap çok, kəynə vardışone, zənq bıqəyş, bə değə boməym, 15 mənöt bədom, şiti bəbardem. Çunki isət tovsonə ruje,

qame, şit xərob nıbo votənə, rə bə vırə kardey lozime.

İn di qılə Əğə aradə şə qəpon, biə sohbətonədə təbii ki, Xodaşən şirk kardedə, bə çımon iğrori şoyd bedə.

Bəli, vaxt-vədə rəsədə, Mirxos xəbə vıgandedə ki, Değədə i balon bizə şit vardışone, nome bə biyəxonə. Değiji 15 mənöt dome, dəro gəndime. Mirəkber boy, bizə şiti bıbəy.

Mirəkber kədə zənən xəyləği cəvob doşə ki, bəs Mirəkber kədə ni, bə diyəroə vırə şə, imruj iştəni nırosno, maşki həzohəlbət boməy bizə şiti bəbardə.

Maştənəy, Mirəkber de iştə ov-otəşə hamsiyə Xodaşi oməyn bə di, niştin Mirxosi kəy sıvədə, soğnədə çay peşome-peşome sohbət kardedəbin. Mirxosi kəxivandə jen Mirniso şitə balon vardışə, noşə Mirxosi vədə mizi səpə, votışə:

- Əğə, imən iştə əmonət, zəhmət nəbu 15 mənötı bıdən.

Mirəkber qəvi ov şə-şə dast gəndışə bə şitə balonı, əlhol dast okırnişə, çunki balon bərk şəxtəninbe. Mirniso təlis vardışə, Mirəkber şitə balon okardışə, həməkəsi vindışə ki, bizə şit gijiyə, xərobbiə. Həməkəson pert bin.

- A, şit gijiyə ki? Həni imi hardəy əbini.- Mirəkber şitə balon hıs doşə bedu Mirxosi tərəf. Mirxos damə nıbə, Mirniso otəş pornişə:

- Xərob bəbeəni, i ruj Değiku bə Toliş omə. İ ruj biyəxonədə mandə. Tovsoni in tat-qamədə ov bəgijiyə, mandə hələ şit bibu.

Mirəkber şitə rost kardişə:

- Bəs votedon bə biyəxonə noəbiə, çekonə bedə şit xərob bedə?

- Əğə, - ijən Mirxosi əvəzi Mirniso damə be: - İn xərobədə elektrik normal omedə ki, şitən peniğiji? Şanqone çand kərə okuşnedən in şoğeri bi.- Mirniso otov oməy bə Mirəkber:

- Əğə, taxsi əncəx bətikuyə, oxo ti zinə oməybəş, in pıxə şit bardəybəy, qaspiyəy hardə bəbi in meresmandəy.

Oxo ki, Mirxos daməbe: - Həni ko çə koy dəvardə. Şiti şodoy lozime.

Mirniso bənə avavuşəkey:

- Bəs çəmi bə Değiji doə 15 mənötı ki bədoy?

Kəxivandə jeni jıqo iştə-

no beşey, bə Mirəkber şitə səpə oçixəy, bə mehmonon xoş noməy. Mirəkber dik eştə bə səpo, votışə:

- Az bizə şit nihiri-nihiri, axməxim, həvoyə pul bıdəm?

- Kiy di omə, şiti vaxtış dəvoniyə, doşə pıxniyey, puli əv bədoy,- Mirniso de hiqqə peçixəy, - Az boçi bəpə bə ziyon dəşum? 15 mənöt çəmi qiyədə bımandi, məhol xərobə bibu, az bimi ro ədənim.

Mirxosi vindışə həvo muze, məşoon şıp-şıp karde-karde, qədə-qədə şə bədu bəleti. Mirniso de Mirəkber bənə di qılə soklə dımbədim mandin bə soklə canq, əy votışə:

- Çəmi 15 mənötı bıdə, bə Değiji doəme, bəvədə bizə şit səlomətbe, peğijiyə nıbə, ti di oməyş, şit xərobə, çəmi 15 mənötı bıdə.

İmi votışə: - Az məqər şit hiriyəme 15 mənöt bıdəm? Bəmi şit doə ki, azən pul bıdəm?..

Satijo hələən mizi peştəno niştə, bə in soklə canqon quş bıdə Xudaş iştən-bəştə dumot kardedəbe: "Mirniso, Mirəkberən həxədəy. Mavoji nohəx azim. İmon demı vasitə dust bın, çəmi tonə iğror biriyəşone ki, se kilə balonı bizə şit bıdən varde. 15 mənötı nə Mirniso, nəən Mirəkber doənin ni, az doənim..."

Xodaş tamtamijə eştə, dast dənoşə bə cif, 15 mənöt bəkardişə, şodoşə mizisə. Şə dumo Mirxosi. Mirniso ijən Mirəkber de təcubi erəxəyn bəy, həni hiççi nivotışone. Mirniso qıləy ah kəşəşə, pul peqətişə, dənoşə bə iştə yəxə. Mirəkber lınq ekue-ekue dəro qiniye dumo Xudaşi, əncəx im votışə:

- Doctor, im çə zəhmətbe kəşəy?

18.08.2021

BOÇI MARDON ŞİN BEDƏN?..

(qırəy, redaktə bə ni)

Xıdo nıkarde, i kəs eqinedə-mardedəbu, bəyjon bə həzo ro-rəviş dəşedən. Mardəkəsi xıyzon, neze odəmon, hamsiyəon, gəməgəbilə qırdə bedən, gəməgin bedən, bəmedən, kırdi jəydən, bəyəndi dılvandı doydən, çil ruj-çil şəv omedən-şedən, hardedən-peşomedən.

Yasin handovnedən, Ğiron aspardedən...

Haft ruj-haft şəv jenonro co, merdonro co çodo jəydən, odəmon bə çodoon qırdə bedən, xorək hardedən, çay peşomedən, bə dini sohbəton, bə mərsiyəon quş doydən... Məloon, mərsiyəxonon, rozəxonon eyni rəvoyəton, hədison qəp jəydən. Har əynə şəvon in mərəkə dəvom kardedə.

Se ruj-se şəv mardə gəbise məloon niştədən-Ğiron handedən.

Semədə, haftomədə, əynə şəvonədə, çilimədə, sorədə əhsonon doydən. Yasxivandi kəy i-di bəjən nə, bə çand bəjən bışi-boy, kam bışoş, el tanə bəje, xıy-zon-avlod məzəmmət bəkardə...

Xıyzone har uzvi gəməgəbilə dastə-dastə omedə, quya dılvandı doydə. Bə nənə sə sipyəşon, hovəbibion qırdə bedən, vəyu tonə çəy həmroon, həmtəon omedən, zoə-kinə palu çə əvon duston-rəfiqəon sə jəydən, məktəbdə bəhandən bə iştə həmrö vindəmon omedən, məktəbi kollektif mardəxivandi dastə-dastə ziyarət kardedə...

Har kəs gəbi sədə iştə zu vışkəysə da kərə ve xərc noydə, bə çand soron bə ğarz dəşədə, sənqonə noydə, həttə gəbi səpə sər-dobə ejədə, həykəl soxtədə...

Da soron şedən-omedən gəbise, əhsonon doydən. Həttə neze odəmon dim siredəni, bə musiqi quş doydən, bə vəyə-koyə şedən, pul vıgandedən. İştə odəmonkuən jıqo bey tələb kardedən. Kali odəmon hejo jıqo məğmun bedən, kali odəmon mardə bə yod dəşədə jıqo bə bəbolə hol dəşədə, mavoji musibət tojə binobə.

(hestişə idomə)

PEDİRƏ POÇƏ

(cesticu, redaktə bə ni)

"Poçə" tolişə zivonədə qeş oko doəbiə vemenəynə sıxanə, çandinə mənəon kəsb kardedə:

1. LİNQ; bə urusi NOQA, bə tırki QILÇƏ/ƏL-AYAQ votedən. Məsələn: Vəsmə vəyu omə rujiku kədə lınq-poçə okardışə.

II. a) şəvlo poçə; b) dastə poçə (dovnə) bə urusi ŞTANİNA, bə tırki şalvarın balağı... Məsələn: Bılgəysi ovəynə vindışə, poçə bəpə

kardişə.

III. POÇƏQƏV; bə urusi PODOL, bə tırki balağın ağzı, balağın qırağı...

IV. Biriye (kəsik) milk (mulk) riye (zolaq) mənəonədəən oko doə bedə.

*

Məcəzi mənəonədə çandinə sıxanə hestən ki, de POÇƏ sıxani bə əməl omən: Məsələn: DAST-POÇƏ BEY; Ko dasto şedə, dast-poçə bıbəmon. Yəni bə ko tov bıdəmon.

POÇƏŞİKİR KARDEY (məc) de luzə fırsini jiyey. Yəni bevəcə quzəron/rujqo dəvoniyə...

*

Tukədə/ tumcorədə/ bicorədə kobikə tolişə jenmerdon pobənəso əbin. Jenon, vəyuon-moyneon tanqə poçəqəvon de teri gəym dəvastin ki, zələ bə dilə dənişi, bə lınqon dəniçiki. Lınq-poçəon, şəvlo poçəon, dastə poçəon de cürəbəcürə sıxanə ifadə kardedə bın:

Dirozə poçə, kırtə poçə, hovujə poçə, tanqə poçə... (İstəən cürəbəcürə poçəonədə istifadə kardedə bedə, əmma nomon de avropə sıxanə əvəz kardedə bın)

*

Bəs PEDİRƏ POÇƏ sıxanə çəcürə ofəyebə, çə mənəon ifadə kardedə?

Tukə zəminədə de kəlon vasitə de hişi (peşi de kotani) yanvarə-fevralə manqonədə məzədə şum kardedə/ qit kardedə merdon, yaən martə manqədə tumcoron de dəreği (şonə) de çəpə bə dərhəl vardə qitəkəon zımson bibu, ya əvəsor bibu, sard bibu, ya qam bibu pobənəso əbin, şəvlo poçəon toşə zono tar əbi, həməyən poçəqəvon zırvonə bedəbin. Poçəon huşə-huşə bıbəbin: yəni in poçə pedirə şəvloon ve vaxtədə tankardə beykubə, əvə poçəqəvon pıxəbin, huşə-huşə bıbəbin, yaən iştən pedirniyəşonbe ki, bo cım doy, sərbəst ko kardey imkon bıbuy. Çə imon pedirə şəvloon cəmati nəzəri cəlb əkəy, bə har kəsi curi təsir nişon ədəy.

Peş-peşono in sıxanə (pedirə poçə/pediriyə poçə, şəvlo poçəon pedirnebiə xonəxo) məcəzi mənəon kəsb kardedəşone: Besəviyə-/bəfayə odəmon, əvomə-/nodonə şəxson, besəvodə/bəhinə xonəxon de nomon vanq kardedəşone: PEDİRƏ POÇƏ!

ƏXBARNAMƏ

(Tolişi xanəti tarix)

Mirzə Əhməd
Mirzə Xudaverdi zoe

(23)
(redaktə bə ni)

In hadisə qəp jə bədiqə, həminə merdi nun hardimone. Əy çand ruj işte kədə mehmon oqətişə əmə, lozimi hurmət iyan izzət nişo doşe bə əmə. Peşi bə Piam votişe:

- Şimə bə co virə məşən. (66, a) Az bəşəm çı diy hakim tano, çəyku xahiş bəkardem ki, bi diyədə bə Şimə kə bıdəy, himayə bıkəy.

Piam xəbə səşe:
- In diy hakim kiye?
- Şahsevən hakimonədəye, -votişə.
Piam daməbe:
- De Şahsevən hakimon çımı savdı eqətni. Az bi diyədə əmandinim!

Bə Ağbulaq (267) iyan Qoyluğa diyon (268) dero qinimon. In diyon mehranijə Kəlbi Huseyn xani dastədəbe. (269) Əmə bə diy rəsədə, bə çəmə və 2-3 nəfər əgil beşe, zənn kardışone ki, əmə siyovon //cin-qəne, sıqanimon. Çunki çımı bive Məllə Cəfərğülü səymu bəne dəvuşi səymu bəçəy amon eməybin. Əv dəvuşetiyyəde məşhurbe. Çımı səymuonən diroz bəbe. Bərosti bə mutrubi (cinqəne, dənquli) vey oşədəbimon. Bə çəmə har dikəsi dim hələ mu beşənibe. Məhəmməd həsənən bəne əməbe. Əncəx əv tikəy çəməse yolbe, işte rişi etoşi.

Piam de qoyluğavijə Hacı Əliğülü meh-kəm dustbe. Çəyku 50-60 tumən əmonətə pulən hesteşbe. Bə puli xoto, Qoyluğa diyku beşimon, ruyku ovaştimon, bə Ağbulaq diy şimon. Ruy kəno qıləy xatun olət şiştəbe. Əğilonən dumotono dastəkə jəy-jəy omedəbin iyan ziqqə jəydəbin:

- İmon cinqənən (mutruvin!)
Əvon çe əmə zəhlə bardaşonbe. Ə xatuni vindişe əmə, əğilon sədo kardışe, votişe:

- Gələt kardəyon! İmon cinqəne toyfə nin, nəcibə odəmonin!

Xulasə, əğilon çəməku dast kəşəşone. Bə Hacı Əliğülü kəy rəsədə Hacı kəyku bə bi beşe, məzəmmət kardışe çımı piə -votişe:

- Az sifinə rujiku bə tı votəmbə: çe nokəti dast bıkəş! Nokəti oxo nişe. Lakin tı dast nikaşe Mir Həsən xaniku. İset işten şode bə təhlükə. Həni işte kədə bə tı virə doy əzinim!

Piam votişe:
- Virə doydəniz, iştiku minnət penibəqətem. Çəmə əmonəti bide.

- Haliyədə işti əmonəti oqordineyro imkan ni.

Muxtəsər, vonə vardışe, 60 tumən pulo əncəx 7 tumən doşe. Əmandəni nidoşe. Piam dəy hesabəsədəbe ki, i kəs oməy bə Piam votişe:

- Bıxəşən mini, Şimə kiyon iyan çe konco omedon bə kon virə şedəyon?

Piam əlbəst işte nom votişe, vəzyət bəyon kardışe bəyro. Ə merd rəyrə oqarde, beşe-şe. Ləzi bədiqə iyan oməy. Bə Hacı Əliğülü qonə sixanon kardışe. Bə Piam votişe:

- Az Kəlbi Huseyn xani nokəm. İ saat çimi bənav xani zevcə (kəxivand) ruy kəno vindəşe şimə, bə xani xəbə doşe. Xan bə mı votişe:

- Bışi çe əvon vəzyəti omut, bıpars çekonəyin, iyan bə kon virə şedən?

Azən oməym Şimə əhvol omutime. Haliyədə xan bə Şimə mənzil doyro viğandəşe mı! (66, b)

Sənibəton ruyku ovoştinişə əmə, bə Qoyluğa diy bardışe. Bo əməro 2 qılə kə hozi kardəbe, əne əyo bə virə bimon. Saati bədiqə vindimone ki, i kəs kusə, barzəbolo, peştədə gəmə (odəmon) de 4-5 nəfəri oməyn. Çe əvon hay sədə qıləy micmə hestbe. Ə merd (bə əmə) rəsədə bə Piam səlom doşe, vey hurmət nişo doşe. Micməon noşone bə ji. Piam parsəy çəyku:

- Bə rosti, az şiməni zinedənim!
Ə odəm votişe:

- Az miyonkuje Muxtar bəqim. Tolişədə işte inə iyan dodo (hovə) kiştəmə, didərin biəm. Çə vaxtiku xani xidmətədə bedəm. Xan nəho viğandəşe bo şimə.

Piam bə xani lozimi gədəredə təşəkkur kardışe. Bo Muxtar bəqiyən şinə zivon ehandışe. İ manqən de gəyde har ruj Kəlbi Huseyn xani kəno bo əməro xorək omedəbe. Har ruj Piam bə Xani huzur şedə miniyən

bardədəbe. Xani bə Piam kərdə hurmət-əhtiram şe-şe ziyod bedəbe. İ manq bədiqə Piam xahiş kardışe ki, xani xidmətkəron micmə viğandey iltifoti ohaştın. Camat çəməku nıncı. (270) Xani hamiyəşe:

- Çok, eybiş ni. Harrujnəni xarcon bədo-mon!

Quzoronimon çok dəvardədəbe. Lankonijə Hacı Bağiri amil (271) Hacı Ruhulla bə əmə 100 tumən pul doəninbe. Piam Ərdəbilədə pul səşe çəyku. Şo bimon.

İkərədə xəbə doşone ki, Ərdəbil şəhrədə vava noxəşi eqniyə iyan vey odəmon tələf biən. Bə Ağbulaq, Qoyluğa diyon şe-rom bəriyəbe. Roon təmom dəbastəbe. 2-3 ruj bədiqə vava noxəşi bə Ağbulaq diyon ovaşte.

Har ruj 2 odəm tələf bedəbe. Şe-şe tələf ziyod bedəbe. Hətta jıqo ruj bedəbe ki, 10-12 odəm mardədəbe. Həminə diyon əhali işte yurdo beşədəbin, bə co viron kuç kardədəbin. Oxədə Kəlbi Huseyn xanən işte kuç-kulfət peqətişə bə daşt vite. Piam 4-5 asp kirə peqətişə. Əməən bə Alveri (Alvarisi) diy tərəf vitimon. Çunki (çekonə pentono niştəmbə, Qorqanrudi camat iğti-şoş soxtədə Piam bə alvarsijə Hacı Əliverdi 100 əsrəfi (əmonət) dəspardəşe. Hejo bəyon, bə votəyonro, bə diyonədə hələynə noxəşiku qıləy əsər nibe. Ə şəvi toşə sibədəli de deşti ro şimon. Maştəvoy Həşi pemeədə bandi dovnədə qıləy diy vindəbe. Votişone ki, im Alvarisi diye. Bə diy nez beədə çand nəfər mukəmməl avjorinbiə asp çəmə və birişone, nahaştışone əmə bə diy daxıl bəməon. Nəhoyə, həzo minnəti bəpeşt diy kənoədəbiə qıləy kədə bə əmə mənzil doşone. Əncəx iyan bə diy dilə şey ro doydənibin. Peşi Piam vindişone-zinəşone. Piam de əvon dustbe. Əve ro doşone, vey hurmət kardışone. 2-3 ruj bədiqə Mir Həsən xani sərfəroş Qamətukijə Kəlbi bəqən de işte kuçi oməy. De Piam vasitəynə bəyon çəmə tonu virə doşone. İ virədə mandimon. Har ruj i kəs əməni mehmon bardəbe. Bə əmə lozimi mehmonpərəstəti (67, a) nişo doydəbin.

In diyədə Ğacari nəslə biə Məhəmməd Sadiğ nomədə i kəs hestbe. Diy idarə çəy dastədəbe. Əvon bə əmə, yəni bo Piam vey hurmət oqətedəbe. Har 2-3 rujədə i kərə əməni mehmon kardədəbe. In diyədə 3 manq mandimon. Vava noxəşi har virədə orəxəbe. Bəne navnəni bə Ərdəbil şe-omə bəro kardə biəbe.

İ ruj Piam bə həmom şe. Əne əyo (in kitobədə çəy həxədə məlumat doəbiə) Ciləvənd iyan Levendevil diyon naib bə Səfərəli xani rast oməbe. Əv iyan bə Piam mehrionəti nişo doəşbe, bəne sifinə vaxton işte tonu mandeyro dəvət kardəşbe əv. Piam Ərdəbil şəhro bə kə oqarde. Əhvolat bo əmə qəp jəşe.

Pozə seymon eqniyəbe, həvo vey sard dəvardədəbe. Alvarisi diy bo əmə bəne həbsxonə be. Bə Piam vey lovə kardimone ki, əməni bə Ciləvənd diy bıbəy. Səfərəli xan bə Piam təliğəon doəşbe ki, bışi Ciləvənd, Levendevil iyan co diyon koon bə nizom eğandi. Əve Piam bə Ciləvənd diy şe. Bə əmə vədə doşe-votişə:

- İnşəAllah, bo şiməro odəm bəvğandem, bəvədə boməyon.

25 ruj dəvardə bəpeşt Piam de namə xəbə viğandışe ki, bə Ciləvənd diy bışəmon. Əve əməən Alvarisi diyədə çand qılə yabu bə kirə qətimone, bə Ciləvənd dero qinimon. Bə rujonədə (roonədə) lazimi şərait nıbeyro de Darbulaği ro şimon.

Çəy nezədəbiə Torədi nomədə qıləy virədə (274) Ciləvənd iyan Levendevil tolişono 2-3 nəfər Kalış (275) jiyədəbe. Əməənən i şəv əne əyo mandimon. Çəmə Sevda nomədə qıləy kənz hestəmonbe. Bəbolə kine mardə holədə beyro əne əyo vəfat kardışe. Əv əne əyo dənkanədə. Pərişonət holədə bə Ciləvənd oməymon. Əne əyo bo əməro kə iyan talar hozi kardə biəbe.

Milxəs, 2 manq Ciləvəndədə mandimon. 2 manq bədiqə Səfərəli xan bə Qorqanrudi mahol şe. Xan işte noka viğandışe bo kali sərhəd koonro bə Lankon rəisi tonu. Həminə odəm pəxletiku bə Lankon rəisi Piam bə bevəci bə gələm doşe. Bəvədə jıqo qıləy gənan hestbe. Mir Həsən xani nokəon bə çiki dast dəşebuse, depars-besivol bə

Sibir viğandə bəninbe. Piam isə məxsusi nəzorəti jıyo bəninbe. Rəis piyəşbe əv Səfərəli xaniku. Səfərəli xan çe xəlgi vot-vijiku tarsəbe, Qorqanrudo qıləy nunəkilə namə nıvışəşbe, bə Piam icazə doəşbe ki, de işte kuç-kulfəti bə co virə bışi.

Piamən bə vaxti tələbıro çəş kardəşbe işten. Sərhəd nezi mandey məsləhət nızınəşe. Bə Lomiri ruyəqəv (mənsəb) oməy qıləy kərəci (2-3 kəsə dupinə kulos) bə kirə qətişə. Aspon iyan co çolinqə həyvonon bə 2 nəfər nokəmon aspardışe, de hişkə roy viğandışe bədu Ənzəli tərəfi. Təsədufən diyədə tufon (kulok) bino be. Ləpəon bəne bandi omedəbin. Kam mandəbe fot bıbəmon. Həmə çəv-ruji ovi dimisə ro şimon. Hirdənon tarsiku bəmedəbin. Həşiniştə vaxtədə çe əmə kulosi roməkəs doşe sukon bə işte mijdori, kamişi hite. Çunki çand ruj dəvom bıke tufoni təhlükəynə vaxtədə əv hiç hite nibe. Sıpe zoə mijdor isə qordinişə sukon bə diyo. Sibi nezi gəfil ziqqə jəşe:

- Əy kəştixivand, yolə tufon heste.
Kəştixivand pelarəz, hano pebəy, de ziqqəvələ votişe:

- Bə Turkmenistoni nez biəmon! Sukoni səbəjji bə diyokəno tərəf dəqordın!

10-12 saat kulos bə diyokəno tərəf cum hardışe. Ruj obeədə bə ətrofi diyə kardimone, hiç virədə zəmin bə çəş çidənibe. Sibiku 4-5 saat dəvardə bəpeşt ufuğədə bəne teri dirozəbiə harçi vindəbe. Çimi çıç-bey parsəym, kəştixivandı votişe:

- Bandonin!

Qədə-qədə bənav şimon, bandon fərg-inbey bino kardışone. Bə diyokəno nime fərsəx mandəbe. Həni diyokənoədə bıeyon vində bedəbe. Həmə şukur-səno kardimone, bə Xido bə səcdə oməymon. Piam kəştivoniku xahiş kardışe ki, çəmə kuçi bə kəno bekəy, gədrı aşiş bıbəmon, xorək hozi bıkəyən.

Əve əməni bə diyokəno bekardeədə vindimone ki, həminə sahə Dulab Tolişi diyon tukə məzəy. Həmviləyətimon, yəni Jinə Nuvədi (276) iyan Xonbeli (277) diyon camati i poə Mir Həsən xani hadisəonədə de işte kuçi oməybin in diyədə məskən eğandəşonbe. Piam vindeədə əvon vey miəzəmmət kardışone əv, votişone:

- İset Şimə de kuçi iyan de xıyzone (67,b) bə Ənzəli şəhr şey məsləhət ni. Çunki Ənzəliyədə şiddətine ozo (vava noxəşi) heste!

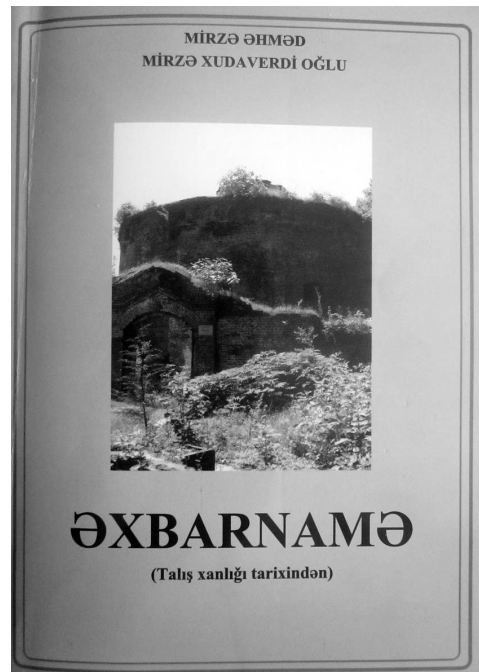
Piam çe əvon məsləhət gəbul kardışe, bə Ənzəli nişe. Kərəci bıromi pul doşe, rozi kardışe əv. Jinə Nuvədi diyə Məhərrəmi zoe Kərbəlayı Huseynəli nomədə i kəsi bə əmə işte kədə mənzil doşe. Həmdivojən bə əmə vey hurmət kardışone. Əmə əvoni vindeədə gəribəti (nıxtiyəti) gəm-ğusse yodo bekar-dəbimon. Gəribəti hiç bə çəmə yod dəşədə-nibe.

Çand ruj bədiqə Dulab Tolişi hakim Əliğülü xani tonu şimon. Əv, bərosti, çəke odəmbə. Bə Piam vey hurmət kardışe. Çəy bə əmə hejo mehrionəti nişo doy iyan şinə zivon bey çımı Piə bə Ənzəli şey fiko opirtinişə, doşe dast kəşe. Çunki əne iyobie tukə məzə bəne çəmə Şahağaci vey çəke çimənzorin biə qıləy sərinə virəbe. Piam bə roy kəno nezi bo işte 2 kə doşe ejey Bə həminə kəon ovaştimon.

Poz iyan zimistone seymonon dəvardin. Piam bini kardışe bə ticorət koon dastqo be. Ənzəliyo parça səydəbe-wardədəbe. Azen Mir Həsən xani hadisəon vaxtədə vite omə həmdivojə Ğubad bəqi zoə Kazım bəq nomədə de i kəs butəsəriji parça həvatedə-bim.

Dulab Tolişədə (278) haftədə 3 virədə vijor bedəbe. Qıləyni Çoşanbə vijor, yəni Ərdərudı (279) kənoədə, Qıləyni Dulab Qilinədə (280) ə qıləyniyən Kəşkərədəbe. İ hafta dilədə in 3 virədə vijor bedəbe. Vijor jıqo bedəbe: Savdoqəron parçəon bə aspon bo kardədəbin, şələon aspə evardədəbin-okardədəbin iyan bə sə-vijor bino noydəbin. Həşi niştə vaxti sənibəton molon bə aspon bo jəydəbin, bə işte kəon bardədəbin. Əməən bəne de əvon savdo kardədəbimon. Vey mənfət bə dast vardədəbimon, vey çəkon quzoron dəvonədəbimon.

Tovsonə seymoni siftdə Piam əməən de işte bə Rəşt şəhər bardey piyəşe ki, əmə əne əyo dərş bıqətemon iyan de husni-xətti məşğ kardey dastko bıbəmon. Bə Ənzəli

(68, a) rəsədə çəşonim bini kardışe dəjey. Piam oqordinişə mı bə kə. Bivəm məllə Cəfərğülü de işte bardışe. Bə mı dəspardışe:

- Çəşon xəş beədə bə mı koğəz bıvıvış-tiş, tını iyan bə Rəşt sədo bəkardem.

Haftə bədiqə çəşonim xəşbe. Piam bə mı nıvıştişə ki, hukməon boy. Az çe əmə diyədə dəlokəti bıke iyan de əmə bərk dust-biə de i kəs qıləki i virədə bə Rəşt dəro qinimon. Şəv Ənzəliyədə mandimon. Orujnə niştimon bə qıləy kirəci Rəşti i fərsəxədə biə bə Pirəvijor şimon (281)

267. Ağbulaq. Ironi əraziədə Ağbulaq nomədə diy veye. Lakin çimonədə 2 qılə "Əxbarnamə"de rəvayət kardəbiə hadisəon cərəyon kardə biə bə virəon neze. Çəvonədə qıləy Ərdəbilo 30 km şimalədə, bandədə biə diye. 2-nə qılə Məşkinşəhro 48 km şimalədə dəştəbe biə diye. Vey ?htimol ki, "Ə?barnamə"de 2-nə diyku bəhs kardə bedə.

268. Qoyluğa. In virə təyin kardey nızınəmonə.

269. Mehran. In virəon təyin kardey nızınəmonə.

270. Mirzə Xudaverdi çok zinedəbe ki, Kəlbi Huseyn Xan tərəfo viğandəbiə ərzağ əhaliku qırdəkərdə biə. Əve ki, "camat çəməku nıncı" votəne bəyo viğandəbiə hardəmoni rədd kardədə.

271. Amil. Doynə qırdə bıke məmur.

272. Alveri/Alvarisi. Bandi dovnədə bə Ərdəbili nezbə diyon dilədə Alveri diy ni. Ərdəbilo 30 km qərbədə Alvarisi diy heste. Əmə mətnədə Alveri əvəzi Alvarisi nıvıştə-mone..

273. Darbulaği ro. In virə təyin kardey nızınəmonə.

274. Torədi/Toradi. Haliyədə Ostorə rayonədə şimali-qərbədə Toradi nomədə qıləy diy heste.

275. Kalış. Şimali Ironi Qilan vilayətədə jimon bıke gədimə toyfonə qıləye. ?tniki cəhəto bə Qilək iyan Toliş Xəlğon qrupi daxile.

276. Jinə Nuvədi. Haliyədə Lankon rayoni diyonədə qıləye.

277. Xonbeli. Haliyədə Toliş ərazisində in diy qeyd kardə biəni. Lakin ?anəti devrədə Tolişədə biə 10 mahalo qıləyni ?anbili bə nom biə. de Rusiya ilhağ biə bəpeşt çar hukuməti tərəfo bardəbiə tojə inzibati baxşı nəticədə navnəni Ostorə, Xanbili iyan Çayığı/Ruyədilə maholon ikardey bə Lankoni sahə daxil kardəbey bə nəzə səədə Xanbili diy Lankoni rayonədə bey şubə mandədəni. ehtimol ki, im, Xanbulanı diye. (edəs: 89 №-nə qeyd).

278. Dulab Toliş. Haliyədə Ironi əraziədə Tolişə şəhristonədə biə 5 baxşədə/reqionədə qıləyən Dulab Tolişə. In mahol şimalo Asalim, cənubo Şand?rm?n, şərqo Qili dulab, qərbo de Kaspi diyo ?al?ali arədə de bandon həmsərhədə.

279. Ərdərud. Haliyədə Ironədə Dulab Qili nahiyədə Ərdərudkənar nomədə qıləy diy heste.

280. Dulab Qili. Haliyədə Ironi əraziədə nahiyəonədə qıləye. Ənzəli-Ostorə şose ro Dulab Qili miyono dəvardədə.

281. Pirəbazar/Pirəvijor. Ironədə Rəşt şəhriku 7 km şimalədə qıləy diye. Ənzəli-Rəşt şose onikiriyyə vaxton bənav Pirəvijor Rəşt şəhəri liman (bəndər) biə.

(idoməş heste)
Bə tolişi peəqordın
Bayrami Allahverdi

41 DƏFƏ AZALAN
MİLLƏTİM VAY...

Azadlıq radiosu bir reportaj hazırlayıb və həmin reportajda Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin yaydığı məlumatla əsaslanaraq Azərbaycanda milli azlıqların, o cümlədən talışların sayının kəskin azalması barədə danışılıb. Sən demə 2019-cu il siyahıyaalması zamanı Azərbaycanda 87578 (lap "zerkalı" rəqəm alınıb) nəfər talışın yaşadığı qeyd edilir.

2019-cu ilin siyahıyaalması nəticələrini çox axtardım, rastıma çıxmadı. Sözü düzün həmin siyahıyaalmanı keçirtməli olan qurum – Mərkəzi Seçki Komissiyası o siyahıyaalmanı "yola" verdi. Minlərlə insan öz sosial hesabında yazdı ki, "bizim qapı döyülməyib". Şəxsən mənəm heç bir qohumumun qapısı döyülməyib və kimsə onlardan "evdə neçə nəfər yaşayır, nə millət-siz?" deyər soruşmayıb. Konkret deməliyə ki, MSK 2019-cu ildə siyahıyaalma üçün ayrılmış pulu basıb yesə də, amma o pulun müqabilində heç bir siyahıyaalma keçirtməyib. MSK Statistika Komitəsindən götürdüyü məlumatlara bir balaca "əl gəzdirib", təzədən ötürüb Statistika Komitəsinə. Hüquqi dilnən desək MSK çox ağır bir cinayət edib, lakin bu boyda cinayət edənlərdən bir nəfər də olsun cəzalanmayıb. Adım kimi

TALIŞLAR OYAQDIR?

əminəm ki, bu yazını oxuyan hər 10 nəfərdən 9-u deyəcək ki: "Aaaa, Azərbaycanda siyahıyaalma olub? Nə vaxt olub? Bəs biz niyə bilməmişik?". Necə biləcəkdiz ki? MSK o siyahıyaalmanı kağız üzərində keçirdi, nə bir qapı döydülər, nə bir baca. Əminliklə demək olar ki, həmin məlumatlar tam saxtadır.

Yuxarıda yazmışam axı 2019-cu ilin siyahıyaalması nəticələrini tapa bilmədim. Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi saytında hələ də 2009-cu ilin siyahıyaalması nəticələri "göz oxşayır", 2019-un nəticələri isə Statistika Komitəsinin rəsmi saytında yoxdur, Azadlıq radiosu o nəticələri haradan əldə edib – bax bu özü də çox maraqlı bir faktdır. Əgər Azadlıq radiosunun məlumatına inansaq - belə çıxır ki, talışlar on ildə 4\1 dəfə azalıblar. Düzdür, tarixdə talışlar nəinki 4\1 dəfə, hətta 2\1 dəfə də azalıblar, bu Cavidanın və Babəkin dövründə olub, ərəb işğalçılarına qarşı 50 ildən çox döyüşən talışlar demək olar ki, yarımçıq azalmışdılar, amma onlar "məğlubedilməz" ərəb qoşunlarının bir neçə ordusunu – bəzi rəqəmlərdə 4 ordunu tam darmadağın edər bilməmişdilər, indi də Talış dağlarında hansısa bir kolun

dibini qazanda bir ərəb qəbrinə rast gəlsən. Yeni bu azalma 50 ildən çox çəkən müharibə ilə bağlı idi. Bəs indi? Bu boyda azalmanın səbəbi nədir görəsən? ...

Demək 2009-cu ildə 8.9 milyon əhalinin 112000 nəfəri talış göstərirdi, təbii ki, 112000 rəqəmi də saxtadır, ən aşağısı bu 6 rəqəmə daha bir rəqəm də əlavə edilməlidir ki, realıq özünü qismən tapsın, amma olsun 112000, indi görək Azadlıq radiosu nə deyir? Təqribən 11 milyon əhalinin 87578 (necə də zerkalı rəqəm seçiblər, adamın lap ürəyi açılır) nəfəri talışdır. Azərbaycanda əhali 20 faiz civarında artdığı halda talışlar 25 faiz civarında azalıblar. Əcəb, bəlkə Qarabağ döyüşlərində şəhid olanların hamısı talışdır? Hətta elə olsa belə talışlar maksimum 1-2 min civarında "azalmalı" idilər, daha 25 min civarında yox, axı şəhid verən millət dünyaya yenə də övlad gətirir, yeni millət o boyda azala bilməz, qardaşım, bilməz!

Belə çıxır ki, talışlar ya Azərbaycandan kütləvi köç ediblər, ya da Stalinin dövründə olduğu kimi talışları Qazaxıstana sürgün ediblər. 3-cü variant da var, ola bilsin ki, talışları kütləvi qırıblar, başqa ağıla gələn versiya yoxdure, qardaşım,

yoxdur. İndi gəlin bu 3 versiyanın 3-nü də "yoxlayaq". Talışlar Azərbaycandan kütləvi köç ediblərmi? Təbii ki, yox. Bəlkə talışları sürgün ediblər? Heç şübhəsiz ki, bu versiya da "yox" cavabını alır. Qalır kütləvi qətl, bu versiya dilə belə gələ bilmir, çünki Azərbaycanda kimsənin ağına belə gəlməz ki, talışlara nə işə ağır bir söz desin, o ki, qaldı kütləvi qətl. Demək heç bir versiya keçərli deyil, qalır əlavə və həqiqət olan versiya. Yeganə versiya odur ki, Statistika Komitəsi növbəti saxtakarlığa gedərək, cinayət edib və bu cinayəti ilə Azərbaycan dövlətini çıxılmaz vəziyyətdə qoyub. Bəlkə biz elə zənn edirik ki, beynəlxalq ictimaiyyət bizdən soruşmayacaq ki, a balam, bir millət 10 ilə necə 4\1 dəfə azala bilər? Soruşacaqlar, atam balası, hökmən soruşacaqlar. Onda Statistika Komitəsi günahı atacaq MSK-nın üstünə, amma MSK günahı kimin üstünə atacaq – bax bu çox maraqlıdır.

Bir şeyi dəqiq bilərəm – bu xəmir çox su aparacaq, Azərbaycanımızı biabır edən çox "başlar" ağrıyacaq.

Ay MSK, axı sizə dedilər "talışlar oyaqdırlar"...

RAFIQ CƏLİLOV
Xüsusi olaraq Caspi1.net
saytı üçün

HIRTİZANQONE

Atabala BABAYEV
Boku

Zanq kardime bə Rafiq Cəlilovi, peş "əlo-məlo" parseym:

- Ey talışi mətbuati sərdor, ey sərdor-mətbuati-toliş, çiçbə? Boçi 4 manqisə veye rujnomə beşedəni? Dədəlima, qavar tını torsınyəşone? İştı dard çiçexo rujnomə bekarədəniş?

Sərdor-mətbuati-toliş çiç bivo-to çoke? Votışe:

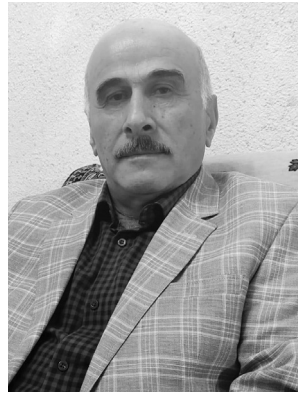
- Atabala muəllim, rujnomə boki bekəm? Toliş bə şəxs işte zivonədə hande pideşeki azən rujnomə vadəm? Toliş bə xonəxo, 7-8 kəs xaric, işte umrədə i kərə bə rujnomə 10 kopik doydənibuse, bəştə tarixi, fərhənqi soyb beşdə-nibuse - az rujnomə boki bekəm? Və... və de kon puli bekəm? Tolişon votedən ki, əmə ha manq bə fondı pul ovıştinedəmon, rujnomə dardi bəpe fond bıkəşo, fondən votedə ki, de fondı koyon nıbu, əmə global çiçşə bekarədəniş. Bə hisob, Atabala muəllim, 5 manqbe rujnomə beşedənibe, i kəsən xəbə səydenibe ki, dədəlima, rujnomə boçi beşedəni? Bı milləti rujnomə lozim ni, bı milləti zinedəşon çiç lozime? Bivotom, biznən: bı millə-

ti hır-hır, hirtizanqone lozime Atabala muəllim, hirtizanqone....

Piyəmə de sərdor-mətbuati-toliş rozi nıbum, peşo fik kardime ki, sərdor-mətbuati-toliş rost votedə, milləteye tik-tokədə, yurdımardəy millət həmmə "canlı" okardəşone, bə camaati bəlovən ki, "dostlar, tıklayın, tıklayın dostlar". Zinedənim çəvon duston bəvon tık jəydən, ya ne, əmmo vinde bedə ki, milləti sə gələ de hirtizanqone. Zə, balamardəy millət, işte sıvoy "tık jəy" co dardı-səri ni? Zə, qavar tolişi zivonədə dərşə kitobon beşən, çəmə xəbəmon ni? Qavar realədə 1 milyonə və bə tolişi aşmard statistika komitə pesoxte 112 həzoku bə 75 həzo vardə bə ni? Qavar işte tv, radio, teatr heste, çəmə xəbəmon ni? Zə, millət dasto şedə, tı bə camaati bəlovəş ki, "tık bijənən, tık bijənən"... Zə, imon jiqonəən bəmə "tık" jəydən, həni çəmə səlomətə vıramon ni ki, vəy çı assimilyasiya maşini tık nıqıno, millət, zivon dasto şedə, tı tık jəy holədəş.

Sərdor-mətbuati-toliş rost votedə, çı milləti ənnə dard bəçəy çəş çiydəni, millət iqlə hirtizanqone holədəy, hirtizanqone...

Ay millətaaaa, kimə tıklayaq?

Aydın BAXŞIYEV

ÇİMİ EŞĞ, İMON

Çəmə kuçədə
Devarde zinə,
Dınyo oləmi
Reçinə kinə.

Çəşbəçəş bimon,
Bə dumot şimon.
Ha Xıdo, ime
Çımı eşğ, imon.

Diyəm karde, karde,
Jıqo səym qarde,
Qətmə əçəy və,
Dılım okarde.

Zivoniş lolbe,
Dil holbəholbe.
Yəndi pimone,
Xoşbəxtə hol be.

De nozi sırəy,
Sıra be cürəy.
İlahi, im çı
Mocuzəy, sırrey?!

Çımı bəxt oğbe,
Yarıməm doğbe.
Har tərəf bəmə
Vil-vilə boğ be!..

İNQILAB ET.

- Nə durmusan yetim-yetim,
Çıx meydana, ac millətim.
Harayına mən də yetim.
Qurban sənə, can, ağlama,
İnqilab et, inqilab et!

Qalx ayağa, mitinqə get!
Üsyan eylə arzuna yet!
Göstərişi veribdir "Ded"!
Ürəyimi gəl dağlama,
İnqilab et, inqilab et!

Əldə bayraq şüar səslə,
Baxma kökə, baxma nəslə,
Gədə-güdə hər bir kəslə.
Nadan demə, fərç saxlama,
İnqilab et, inqilab et!

Mənəm indi milli lider,
Müxəlifdə çinli lider,
Siyasətdə ünlü lider.
İqtidara bel bağlama,
İnqilab et, inqilab et!

Verrəm sizə hürriyyəti,
Yaşam tərzi dürrüyyəti,
Parlamentdə saf heyyyəti.
Harınları söy, oylama,
İnqilab et, inqilab et!

Qoy mən çıxım şah taxtına,
Heykəl qoyum öz baxtıma,
Fərəhlənim şən vaxtıma.
Xamuşa dön, bəs! Çağlama,
İnqilab et, inqilab et!

- Çək qəmişin, hoppən ala,
Vurma mıxa, gah da nala,
Xalqı saldı gör nə hala!
Künc-bucaqda xosuldama,
İnqilab et, inqilab et!

Hamınız bir bez qırağı,
Söndürənsiz çılcırağı,
Gəlmir sizdən nur sorağı!
Arsız-arsız hırıldama,
İnqilab et, inqilab et!

Bu dünyada gedir oyun,
Millət sizçün qara qoyun,
Keçəl edir hər gün toyun.
Qarğa kimi qırıldama,
İnqilab et, inqilab et!

Yetdi dada Ulu Öndər,
Yırtıdı qanlı çulu Öndər,
Etdi xalqı mutlu Heydər!
Niyyəti bəd mırıldama,
İnqilab et, inqilab et!

TOLIŞON SADO

Təsisçi
Rafiq Cəlilov
Tel.: +99470 610-23-16
E-mail:
celilovrafiq@mail.ru
Qəzetin elektron variantını
Rafiqbloq bloqunda
oxuya bilərsiniz.

Redaksiyanın ünvanına
göndərilən əlyazmalar
müəlliflərə qaytarılır
və mətnlərə rəy
verilmir.
Faktlara görə yalnız
müəlliflər məsuliyyət
daşıyırlar.
Müəlliflərlə
redaksiyanın mövqeyi
uyğun gəlməyə bilər.

Qəzet Ədliyyə
Nazirliyində
qeydə alınmışdır.

Qeydiyyat
nömrəsi:3462

Tiraj: 1000

№ 03 (153)

15 avqust 2023-minnə sor

MUSTƏQİLƏ RUJNOMƏ

Rujnomə molyet 50 kəpəq

TALIŞ DİLİNDƏ MÜRƏKKƏB SÖZLƏR - TOLIŞİ ZIVONƏDƏ ĞƏLİZƏ SIXANON

*Canqemiyon - xüs. i., yer adı.
*Cazibədor - s., cazibədar. (Har cozi-
bədorə əğil ağılmand əbini).
*Canqboz - s., döyüşkən, cəsur.
(Çəmə II Vətən moharibədə tolişon işte
canqbozətışon nüşo doşone).
* Canqbozəzoə - i., döyüşçü oğul.
(Tolişi canqbozəzon bı daveədə nomşon
bekarde).
*Canqbozəti - i., döyüşkənlik, cəsur-
luq. (Har zoə canqbozəti karde əzini).
*Canqi-cidol - i., cəngi-cidal
(Azərbaycon de həzo zoə de deşmeni
bə canqi-cidol beşin).
*Cah-cəlol - i., cah-cəlal (Cah-cəloli
dilədə jimon kardə odəm rərə çı roədə
bebeşe).
*Cah-cəloin - s., cah-cəlalı (Beşte bı
cah-cəloine jimoni ləği məjən).
* Cah-cəloinəti - i., cah-calallıq (Jıqo
cah-cəloinəti bə har ikəsi ğışmət əbini).
*Caldəhərəket(in) - s., cəldhərəket(li).
(Əyo bo peşe qıləy caldəhərəketin)
odəm pəydo bıke).
*Cald-caldi - z., cəldliklə (Tı vote
cald-caldi hərəket bıke, azən vitim.)
*Cadəbəcədə - z., küçəküküçə. (Bə
səlobijənön bıvot cadəbəcədə bıqardın,
bə həməy bıvotın).
*Cer-cehiz - i., cer-cehiz. (Kinin şin
bə vəyüəkine cer-cehizon diyə karde.)
*Cəbbəxonə - i., (ər. cəbbə - əsli:
cəbhə sözündən + f. xana) - cəbbəxana.
Silah və hərbi sursat saxlanan yer. (İştə
soş bə cəbbəxonə peqordinyəşe).
*Cəv-qandım - i., arpa-buğda. (İmsor
vekəsi işte zəminış cəv-qandım kaştə-
şe).
*Cəsur- cəsuri - z., cəsurluqla. (Çəmə
igidon cəsur- cəsuri bə dışmeni və
beşin).
*Cəddi-əğrəbo - i., (ər. Bütün nəsil,
qohum-əqrəba, ata-baba) (İştı cəddi-
əğrəbo həmə qırde bıbo, bəmi hiçi karde
əzini).
*Cəfokəş - i., (ər. cəfa və f. keş) Cəfa
çəkən, hər cür dərde, əzaba dözən,
məhnəte qatlaşan. (Jəqo cəfokəşin bı
dardi tov varde nıznəşe).
Cəfəng-cəfəng (sixanon) - s., (ər.
Mənasız-mənasız, boş-boş, dəyərsiz-
dəyərsiz). (Əçəy cəfəng-cəfəngə sixa-
non minşon bizo karde).
*Cəvəbcəhəndə - i., cavabdeh (ər.
cəvab və fars. gdeh). (Zoə beşte piə
kardəyon cəvəbcəhəndə ni).
*Cəzə-vəzə - i., narahatlıq, inilti, zarı-
ma. (Çəmə noxəşini imşanqo və cəzə-
vəzə kardışe).
*Cəfsəbəcəfsə. - z., bütün dəlmə-
deşiklər. (Bə kıçı- kənon cəfsəbəcəfsə
diə bıken).
*Cəftərəzə - i., qapını bağlamaq üçün
istifadə olunan alət (kruçok). (Kəybə cəf-
tərəzə eğand,(okə)).
*Cəlayi-vətən - z., (ə) Vətəmindən ayrı
düşmüş, dərbəder düşmüş, həyatını
qürbətde keçirən. (Beşte vote sixanon

qorə cəlayi-vətən bən).
*Cəmi-cumlətoni - a., cəmi-cumləta-
ni (Cəmi-cumlətoni 50 mənöt pul səmə).
*Cənnətməkon - i., cənnətməkan- (ə)
behiştlik (Bı jıqo cənnətməkəonədə jimon
karde xoşbəxtətiy).
*Cərəndə-pərəndə - z., cəfəngiyyat
(Əv cərəndə-pərəndə qəp jəyde).
*Cəh-cəh - i., cəh-cəh (Har tərəfədə
kijon cəh-cəh jəydebin).
*Cəl-cələ - z., qızmar. (Tovsoni cəl-
cələ həşi, pozi voş-voşə bəde (yol.six.)).
*Cəvəordə - i., arpa unu. (Moharibə
soronədə cəvəordən pəydo nəbiy).
*Cəvənün - i., arpa çörəyi.(Nikəlay
vaxti cəvənuni çəmə ruoniş yarə kardəş-
be.)
*Cəvəvürşə - i., arpa yarması.
(Tovsonədə bə kijə cəvəvürşə ədənin).
*Cığ-vıç - i., cığ-vıç. (De cığ-vıçı
oməy bə so deşe).
*Cığır-vıçır - i, cığır-bağır. (Bəçəy
cığır-vıçır quş mədə, bışi).
*Cız-cız - i.,cız-cız. (Tovə cız-cız kar-
dışe, bızın jışey bahamon).
*Cızbiz - i., cızbiz, ürək-ciyə qovur-
ması. (İmrıj çəştə cızviz bahardemon).
*Cım(n)bəcuş - s., oynaq, oynağan.
(Ve cım(n)bəcuşə əğıle).
*Cım(n)bəcuşəti - i., oynaqlıq, oyna-
ğanlıq. (Əv ve cımbəcuşəti kardədə).
*Cımcımə - s., oynaq, oynağan,
dəyişkən (Çı cımcıməku çiç bıvotoş
bebeşe).
*Cındoəsə - s., dəlibaş. (Çə cındoəsə
sıpezoəku bomı qəp məjən, az əy zin-
dəm).
*Cındoxonə - i., dəlixana (Cındoəti
kardəkəsi bə cındoxonə bardən).
*Cındo-cındo - z., dəli-dəli, dəlicəsinə
(Cındo-cındo ko karde vərđışi karde).
*Cınbəcuş - s., nadinc, bir yerdə dura
bilməyən (Jıqo cınbəcuşə əğıl hələ vınde
nime).
*Cırtğoz - s., cırtqoz (Cırtğozə odəmi
ko bəye, hejo bəpieşe iştəni bə cəş
dəne).
*Cırhacır - z., 1. Aramsız çıxan cırlı
səsi . 2. Bərk yandırıcı, qızmar hava
(1.Kəybə cırhacırı çəmə sə-quşış barde.
2. Tovistonı cırhacırədə voş bəvoe?)
Cır-cır - i.,cır-cır. (Bə kəybə cır-cırı
quş bıde).
*Cırcırənə - i., cırcırəma (Tovistonı
cırcırənə handə vaxte).
*Cırekışt - z., məcazi mənəli,təx-
mini mənəsi: ört-basdır etmək, hansısa
nəqsanın üstünü pərdələmək, kiminsə
fikirlərini üstələmək. (Əviş rərə cırekışt
kardışe).
*Cırebəlelə (karde) - f., halvanı lava-
şa bükmək (Xavlo cırebəlelə karde bə.)
*Cıftəğandə (asp) - s., təkikatan (at).
(Əv cıftəğandə aspe, bəçəy nez məşi.)
*Cılıcu - z., çeynəm-çeynəm. (İştı
vədə noəy cılıcu məkə.)
Cın-şəyətın - i., cin-şeytan. (Çiç be,
Cın-şəyətını vınde?)

*Cırov - i., şor suyu.(Cırov ruənəğabi
çok təmiz kardə).
*Cırəpus(t) - i., duzlu şorla dolu
dəri.(Cırəpusi biyə, təy bıke).
*Cırəxımb - i., duzlu şorla dolu
dəri.(Cırəxımbədə cır ve mandə)?
*Cırəğəzən - i., şor
qazanı.(Cırəğəzəni kiəsə evə).
*Cırı-cırı - z., məc. mənə: zorla,
güclə, çəkə-çəkə.(İştı puli çəyku cırı-cırı
bəsem).
*Cıl-cəməylə. - i., zir - zibil səviyy-
əsində olan əşya. (Əçəy cıl - cəməylon
həmə qırdeke, şodə).
*Cım-cım -z., məc. mənədə: soyuq
bir yerlə, şəraitlə bağlı deyilir.(Kə sardiku
cım-cım kardədəbe).
*Cıp-cındır - i., köhnə, cırıq
paltar.(Səyku bə po cıp-cındırı dilədəbe).
*Cılandonə - i., çinədan. (1.Kaçı
cılandonədə hiçi nibe. 2. Məc. mənədə
insana da aid edilir. Çəy cılandonə pure,
əvə sədoş beşdəni).
*Cılmə-cılmə - z., tikə-tikə.(Nuni
cılmə-cılmə bıke, bıde bə əğıli).
*Cılməvur - i., ovurd. (İtkə mande çımı
hardəy çımı cılməvurədə beke).
*Cındo-cındo - z., dəli kimi.(Cındo-
cındo ko məkə).
*Cındırobə -xüs. i., yer adı.
*Cıvon-cıvonə - s., cavan-cavan
(Çand soronin cıvon-cıvonə
iqidon...ıştənışon ğıbon doə).
*Cıvonimardə - i.,cavan ölmüş. (Əv
qıləy cıvonimardəye,dəy bə sə varde
əbini).
*Cızməbu. - i., xorək bışirəndə ocaq-
lıqdan qalxan xoş iy. (Cumməşəvi işte
kiə-kilonədə qədə cızmbuyi beke).
*Cıqəmand-cıqəmandi - z., cəsuranə
(Çəy cıqəmand-cıqəmandi iştəni barde
bə har çi bəqine.)
*Cıfıpurı - z., cibdolusu (Tı hejo cıfıpu-
rı pul bıvıdoş.)
*Cıkhacık - s. təq. cıkkilti (Kijon cıkha-
cıkı etrofış eqətə.)
*Cılınqhacılınq - i.,cılınqhacılınq
(Məclisədə keçə cılınqhacılınq bə odəmi
sə eqındəbe.)
*Cırebəlelə (karde) - f., halvanı lava-
şa bükmək (Xavlo cırebəlelə karde bə.)
*Cıftəğandə (asp) - s.,təkikatan (at).
(Əv cıftəğandə aspe, bəçəy nez məşi.)
*Cılıcu - z., çeynəm-çeynəm (İştı
vədə noəy cılıcu məkə.)
*Cız-bız - i., içqovurması (Dıl-cəğədə
çəkə cız-bız bedə.)
*Cın-şəyətın - i., cin-şeytan (Çiç be,
Cın-şəyətını vınde?)
*Cıv-cıv - z., cıkkilti səsi. (Zırəkə kijə
moğnəlizədə cıv-cıv bəka - yol.six).
*Cıddı- cəhd - i., cıddı-cəhd (Dı ve
yolə cıddı-cəhdı ko bəse jəme).
*Cıcləkəkone - i., gizlənpaç (Çiçə,
demı cıcləkəkone kardədəş?)
*Cık-cık - i., cık-cık (Kijon sardiku cık-
cık kardən).
Hacı Allahverən Nəzərov

Hacı Allahverən NƏZƏROV
Lankon, Havzavə

ĞIRONIKU BƏ TOLIŞİ PEQORDINYƏYON

Əl-Fatəhə (Kitobi obıkə) surə
(Məkkədə nozil bə, haft ayəy)

1. De əbaxş iyən mehribonə
Xıdo nomi. 2. Həmd (şukur iyən
tarif) iyən ehtırom bə aləmon
(məlaykon, insonon, cınon, həy-
vonon iyən beconiyə əşyo alə-
mon) idarə kardəkəsi, ofəyə
karde bəpeşt bə nızom eğandə-
kəsi iyən mutləğ hukmdar bə
Xıdo ayde. 3. (Rəhmət iyən
mehribonətiş bı dınyoədə bə
həməy, axırətdə əncəx bə
mominon şamil bə) rəhmın iyən
bə mehribonə Xıdo. 4. Cəzo
iyən mukəfati ruji soybi iyən
bəçəy hukmdori. 5.
(Pərvərdiqara!) Əmə əncəx Bəti
ibadət kardəmon iyən İştıku
koməqmon pidə! 6. Əməni (əğı-
dədə, elmədə, əxloğ iyən əmə-
lonədə) bə rostəro sərosə (bə
roədə dəvomın) bıke! 7.
(Peyğəmbəron iyən bənəy
çəvon roy həğıği dəvom kardə-
kəson) nəhmət doə xonəxon -
(Bəştı) gəzzəbi duço nibe odə-
mon iyən bə dəniqiyəkəson roy.

DILVANDİ

“Tolişon Sədo” rujnomə
koəkon bə Kamal Zulfıyevi
deəçəy moə vəfoti anqıl bəy
DILVANDİ doydə.
Xıdo rəhmətkə.

DILVANDİ

“Tolişon Sədo” rujnomə
koəkon bə Aytən Eyvazoni
deəçəy pə vəfoti anqıl bəy
DILVANDİ doydə.
Xıdo rəhmətkə.